

G A Z E T A

Wielkiego

Xięstwa

P O Z N A Ń S K I E G O.

Nakładem Drukarni Nadwornej W. Deckera i Spółki. — Redaktor: A. Wannowski.

№ 288.

W Piątek dnia 9. Grudnia.

1842.

Wiadomości zagraniczne.

P o l s k a.

Z Warszawy, dnia 4. Grudnia.

Onegdaj w 17tą rocznicę początku panowania Najjaśniejszego Mikołaja I., naszego miłościwego Monarchy, odbyło się o godzinie 9tej rano w Kościele Arch. Katedral. Sgo Jana, Nabożeństwo celebrowane przez JW. JX. Biskupa Administratora, w obec Kapituły Metropolitalnej, Urzędników władz wszelkich i obywateli, zakończone Te Deum i modłami o pomyślność Naj. Pana i Jego Najjaśniejszej Rodziny. O 11tej, celebrował Najprz. Arcybiskup Warsz. i Nowogeorgiewski w Soborze Katedr., a w czasie Hymnu dziękczynnego, działa twierdzy cytadelli wydały przeszło setną salwę. W Wielkim teatrze bezpłatne widowisko, zakończyła Kantata, wykonana przez artystów opery; cała publiczność na widok istniejącej cyfry Monarchy, wielokrotnie wzniecając odgłosy, wynurzała uczucia serca. Miasto było oświetlone.

Ostatni przybór wody na Wiśle stał się powodem strat dotkliwych w Prussach. Pod Tczewem (*Dirschau*) dnia 25. z. m. woda zaczęła przybierać; nazajutrz podniosła się z 9 na 16 stóp, a dnia 27. z. m. do stóp 18. Najdawniejsi ludzie nie pamiętają podobnego zja-

wiska, żeby po mrozach, które dochodziły do 11 stopni, woda tak nagle i tak wysoko się wzniosła. Lody pod Tczewem ruszyły. Wiele transportów drzewa idących Wisłą bez ładunku lub naladowanych popiołem albo potażem, galarów i innych statków z pszenicą, poszkodowanych zostało; 2 galary z pszenicą zupełnie zatoniły. W chwili nadejścia pocyty gdańskiej z dnia 28. z. m., uważano że woda zaczynała opadać.

F r a n c y a.

Z Paryża, dnia 30. Listopada.

Wczoraj rozpoczęły się operacje wyborów w 1. tutejszym okręgu ostatecznym układem biur. Prezesów i sekretarzy trzech sekcji wybrano wszystkich w duchu stronnictwa konserwatystów, na czele których stoi Generał Jacqueminot. Gazet oppozycyjnych wypadek ten dotychczas nie zasmuca. Następujące bowiem podają obliczenie: W wczorajszych czynnościach miało udział 1325 wyborców, z pomiędzy których 754. za ministerium głosowało; ale w dzisiejszych wyborach przynajmniej 1600 obywateli uczestniczyć będzie. Ministerium wczoraj wszelkiego dokładało starania, aby sobie zwycięstwo zapewnić; przypuszczają więc trzeba, że owe 754 głosy całe jego stronnictwo obejmują, więc dzisiaj w porównaniu z ogółem 1600 obior-

ców mniejszość dla niego się okaże. — Wszakże ta bujna nadzieja opozycyji nie zdaje się ziszczać; dzisiaj bowiem wieczorem przy odejściu poczty wybory w dwóch sekcyach już się były skończyły; w pierwszej sekcyi Generał Jacqueminot 10 głosów, a w drugiej 29 głosów większości miał po sobie. Powtórny więc wybór Generała żadnej prawy nie ulega wątpliwości.

Presse dzisiejsza pisze: »Podczas kiedy nasi wrzokomo patryoci ile możności politykę i mężów wspierają, ustalających w Hiszpanii politykę angielską, i podczas, kiedy Anglia sama panowanie swoje także mocą oręża zaprowadzić chce, nie będzie od rzeczy zwrócić uwagę na sposób tłumaczenia się pism angielskich. Na posiedzeniu Kortezów oświadczyli Deputowani katalońscy, iżby było dla Regenta łatwą rzeczą powstanie barcelońskie w zarodkach przytłumić; przywodziłi na pamięć plan Regentowi przypisywany, aby w Katalonii panowanie wojskowe zaprowadzić, kiedy to jedynym środkiem być mieni, w celu zawarcia traktatu handlowego z Anglią. Otoż w dniu, w którym nas te nowiny doszły znachodzim w Morning Post, pufnym organie Torysów, obok wynurzenia okrutnych życzeń, żeby Espartero surowo powstańców ukarał, i to zdanie wyrzeczone, że despótyzm wojskowy jedynie tylko Katalonię zbawić może. Więć się Deputowani katalońscy nie mylili, twierdząc, że Espartero i Anglia wspólnie tego są zdania, iż Katalonię do przyjęcia traktatu handlowego z Anglią przez despótyzm wojskowy zniewolić trzeba. Może to też było powodem do okrucieństw, które nieszczęśliwych Barcelończyków do powstania spowodowały i ich tem samém o zgubę przyprawić mogą! Jakkolwiek bądź w chwili, kiedy Espartero czyni przygotowania, aby postrach żołdacki w Katalonii zaprowadzić, kiedy się Anglia do zgwaltowania zasady niemieszania się przygotowuje, aby Regentowi przy wykonaniu planu tego pomocy swęj udzielić, z którego ona tylko korzyści ciągnąć będzie, spodziewamy się, że i owi ślepi, co na umówionych od dwóch lat między Esparterą i Anglią planach poznawać się nie chcieli, oczy swe otworzyć będą musieli. Niechaj przynajmniej nie powiedzą, iż żaden się głos nie odezwał, aby przeciw temu ostatniemu wpływom francuzkim w Hiszpanii zadanemu ciosowi protestować! —

W Journal de Toulouse z dn. 26. Listopada czytamy: »Objegają tu od niejakiego czasu niepewne wieści o zamierzonym powstaniu stronników Don Carlasa. Twierdzą, że kilka z przywiązania swęgo do pretendenta

znanych przywódców w różnych miejscach się okazywało podburzając wszędzie przyjaciół swoich do jęcia się oręża. Niezawodną, że szefowie Guerylasów Sarrador, Ruiz, Groc i Cano w Górnej Aragonii się zjawili. Mieniając się obrońcami Karóla V. przeciągają z bandami swemi kraj, rozsiewają proklamacye i zachęcają młodzież do powstania w obronie Króla.«

Jeden dziennik tutejszy powiada, że władza wczoraj kościół X. Opatu Chatel na rue de Faubourg St. Martin zamknąć kazala.

A n g l i a.

Z Londynu, dnia 29. Listopada.

Standard głosi, że eskadra frãncuzka odebrała rozkaz, aby żadnych nie czyniła reklamacyi, w przypadku gdyby wkroczenie eskadry angielskiej dla poskromienia powstania w Barcelonie rządowi hiszpańskiemu potrzebném być się zdawało.

Morning Post podala onegdaj wiadomość z Paryża, że często wspomniany traktat handlowy między Anglią i Hiszpanią zawarty i Anglia pożyczkę z 6 milion. funt. szt. po 3 od sta zabezpieczyła; wszakże jakkolwiek może podobne układy się toczą, wiadomość powyższą jednak za zawczesną poczytujemy.

W Irlandyi umarł Biskup z Cashel, w miejsce którego przeznaczony jest szwagier Xcja Wellingtona, Archidyakon Pakenham.

Jaka jeszcze nędza i brak roboty w obwodach fabrycznych ciągle panuje, dowodzi między innemi stan obwodu rękodzielniczego Paisley w Szkocyi, gdzie w ostatnim nawet tygodniu stósownie do Paisley Advertiser liczba niezatrudnionych robotników od 7022 do 7372 się podwyższyła. Wśród tak przykrych okoliczności zwłaszcza przy nadejściu zimy, najnowsze wiadomości z Chin powszechną naturalnie radość i nadzieję wzbudzić musiały, jakoż handel natychmiast nowego nabrał życia i ruchu; mianowicie ożywił się handel wełną.

H i s z p a n i a.

Z Paryża, dnia 30. Listopada.
Rząd odebrał następujące telegraficzne depesze:

I. Madryt, d. 25. Listopada. Rejent był onegdaj w Galatayud, gdzie dobrego przyjęcia doznać miał. Z prowincyi nie ma nic nowego.

II. Barcelona, d. 26. Listop. Llinas straciwszy zaufanie ludu złożony został z urzędu naczelnego wódtza sily zbrojnej. Uszedł na pokład »Méléagre«. — Brygadyjer Durandó, Piemontczyk i zasłużony oficer, objął dowództwo; to pokrzepilo trochę nadzieje powstańców. Słychać, że chcą na Generała van Ha-

Ien uderzyć. Dnia 21. gwardya narodowa w Walencyi wojsko do cofnięcia się do cytadelli zniewoliła. — Dnia 22. powstańcy nie mając wodza, spokojnie się zachowywali. General Kapitan Pedro Chacon tegoż dnia do Walencyi powrócił.

Wszystkie wiadomości w tém się zgadzają, że ruch Barcelonski stagnacyi doznał. Walencyja, Gerona, Figueras, wróciły już do porządku. Powagę Królowej wszędzie uznają. Ani jeden żołnierz nie oświadczył się za powstaniem. — Rejent może już dnia 30. Listopada przed Barcelona stanąć.

Rozmaite wiadomości.

Z Poznania. — Dziennik Urzędowy Król. Rejencyi w Poznaniu z dnia 6. m. b. obejmuje między innymi następującą kronikę osobistą: Dotychczasowy Dyrektor Gimnazyi, Professor Wendt w mieście tutejszem mianowany Radcą Regencyjnym i ewangelickim Radcą szkolnym przy tutejszej Król. Regencyi i Prowincyalnem Kollegium szkolnem; — ogłoszenie tyżące poprawy gospodarzy włościańskich; — o chorobach bydłych, młynobudownictwie i t. d.

— Od pierwszego Stycznia roku przyszłego znacznie tu (w Poznaniu) pod redakcyą P. Wojkowskiego, redaktora Tygodnika literackiego, wychodzi dzieło pod tytułem: *Lech, poszytami, mającemi obejmować 20 arkuszy.* Przedmioty, które podług doniesienia w Nr. 46. Tygodnika literackiego dzieło to rozbić i wyswiecać zamierza, są zaiste tego rodzaju, że interes wszystkich klas czytelników za równo obudzać muszą; byłoby więc zbytecznem polecać je zajęciu wykształconej i z duciem czasu postępującej publiczności; tyle tylko uważamy, że współpracownikami pisma tego najcelniejsi będą pisarze z duchem postępu idący, nie tylko polscy, lecz też zagraniczni, np. Pani Georges Sand, Lerouse, Arnold Buge i inni.

Dnia 12. Listopada b.r. pochowano w Poczdamie zwłoki Hrabiego Bronikowskiego, rotmistrza pułku ułanów gwardyi pruskiej.

Herkules. — Alcyd, atleta, czyli jak się tam nazywają ci silni ludzie, którzy centnarami podobnie jak piórkami igrają, jest obecnie przedmiotem podziwiania w Nowym Jorku. Paweł, tak się zowie ten człowiek, szedł na siłę z dwoma najsilniejszymi koźmi, jakie tylko w mieście znaleźć było można. Uczepił on się rękami i nogami, przymocowanój do muru drabiny. Na arenę wprowadzono konie w szlejach, do tych przymocowano po-

wróz, z którego puszczoło dwa rzemieńce, jednym z nich opasano atletę w biodra, a drugim ramiona. — Gdy publiczność ujrzała, struchlała z przestachu. Poganiacze byli zupełnie tego przekonania, że konie za piérwszym podciąganiem atletę, od drabiny oderwą. — Dano znak, drabina zaczęła trzeszeć, rzemieńce i powrozy coraz bardziej wytyczać się, poganiacze krzyczeć i chłostać konie; ale nadaremnie, konie nie były w stanie ruszyć z miejsca atletę. Trwożliwą ciszę tę przerwała publiczność hucznemi oklaski. Paweł chciał powtórzyć tę próbę, ale dyrektor widowni nie pozwolił; dość było dla przekonania publiczności, że Paweł jest najsilniejszym człowiekiem w świecie. Ma on dopiero lat 18.

Talenta w wojsku francuzkiem. — Jak chwalebna gorliwość dla topograficznych i militarycznych nauk panuje w wojsku francuzkiem, poznać można ztąd, że w roku 1841. pomimo przeszłód doznawanych przez odmienianie garnizonów i formowanie nowych korpusów, 2270. oficerów rozmaite dzieła napisali. I tak nadesłano rozpraw i raportów 2276, a map, planów i szkic 1618. Siedmdziesiąciu i dwóch oficerów uzyskało nagrodę, a 225 oficerów, 6 kapralów i dwóch szeregowców zasłużyło na zaszczytne wspomnienie.

Wielki astronomiczny zegar na wieży strasburskiej, nad którego restauracyą technik Schwilguc pracował cztery lata, ma być z końcem tego miesiąca zupełnie sporządzony i poświęcony. To misterne dzieło mechaniki, pokazuje przemiany słońca, księżyca i planet, i sztucznem urządzeniem w oznaczonym czasie nadeje ruch wielu figur. Siedm z tych figur przedstawia dnie tygodnia; każda z nich pojawia się, skoro na nią kolej przyjdzie, i według różnej pory dnia staje w innej pozycyi. Cztery pory roku biją kwadrans, a śmierć w postaci szkieletu bije godziny. W południe występuje dwonastu apostołów jeden po drugim, i schylają się przed Chrystusem, który ich błogosławi. W tymże samym czasie rusza kogut potrzykroć skrzydłami i pieje.

Pisma Lwowskiego: *Biblioteka naukowego Zakładu imienia Ossolińskich*, wyszedł tom 3ci i zawiera: 1) *Poloneutychia z rękopismu Andrzeja Lubienieckiego*, Rozdział XIV, Interregnum po śmierci Króla Augusta, XV, Elekcya koronacya i odjechanie Króla Henryka, XVI, Interregnum po odjechaniu Króla Henryka, i Elekcya rozdwojona, XVII, O wjechaniu na Królestwo Stefana i o fortunnym królowaniu jego; 2) *Krótki rys dziejów i spraw Lisowczyków*, przez Maurycego Hrab. Dziędzińskiego; 3) *O języku polskim i jego gramatykach*, przez J. N. Deszkiewicza. Rozprawa

druga. 4) Różnitości literackie: Rys życia Jana Felixa Hr. Tarnowskiego, przez Kajetana Koźmiana (z portretem Tarnowskiego). — *Szreniawa's Wortforschungslehre der polnischen Sprache* przez A. K. — Rękopisma biblioteki Ossolińskich. 5) Rękopism J. S. Bieżanowskiego, opisany przez Alex. Batowskiego.

W księgarńi W. B. Korna wyszło nowe dzieło i jest do nabycia we wszystkich księgarńiach, w Poznaniu u J. J. Heine pod tytułem:

Ostatnie Rady Ojca dla Syna.

8. 24 ark. Cena 1 $\frac{2}{3}$ Tal. (Złp. 10.)

Niniejsze dzieło, jako wyborny przydatek do piśmiennictwa obyczajowego, zajmuje ważne miejsce obok zaszczytnie znanego pisma pani Klementyny z Tańskich Hofmanowej, podobnej treści. Bo jak „Pamiętka po dobrzej Matecz” skutecznie zmierza ku kształceniu serca i umysłu młodych Polek, tak też „Ostatnie Rady Ojca dla Syna” mają na celu, młodym Polakom, zabierającym się do samodzielnego życia, wskazać kierunek, któregooby się trzymać powinni, aby szczęśliwie dojść do spełnienia obowiązków człowieka i obywatela; zawodowi przezeń obranemu zakreślonych. — Przedstawia się nam tu ojciec, syn polskiego magnata, który przez przewrotne wychowanie na niemoralnego wyrodziwszy się człowieka, przy schyłku życia awanturczego nagle się upomina — i przy końcu dni swoich usiłuje, chociaż tylko w głównych zarysach, zebrać dla własnego syna prawda z gorzkiego doświadczenia czerpane, mające go uchronić od zbrodni, na które się jego ojciec naraził, i usposobić oraz na moralnego człowieka, szczęśliwego małżonka i użytecznego krajowi obywatela. — Rozwodzi się w pojedynczych treściwych rozprawkach, które chociaż obok siebie poustawiane, są jednak w niejakim między sobą związku, o sprawiedliwości, religii, honorze, prawdzie, szczęściu, miłości, czuciu, małżeństwie i t. d., a kończy statnie swe rady, które są dowodem, że autor ich posiada głęboką znajomość świata i ludzi, obrazem własnego życia, w nie mniej zajmujący sposób skreślonym jak pierwsza część dzieła.

DONIESIENIE.

Podpisany sprzedaje w sążniach drzewo dębowe szczeponowe i gałęziowe suche, stojące w borach Moraska na Trzeciszczku, pojedynczo lub ryczałtem,

sążen szczeponowego po 3 Tal. 15 sgr., a gałęziowe po 2 „ 10 „ także sprzedawac będą drzewo bednarskie, sążen po 5 Tal. Mający chęć kupienia, zechcą się łaskawie zgłosić do mieszkania mego pod No. 25. Rybaki lub do borowego, zamieszkałego na Trzeciszczku.

Poznań, dnia 6. Grudnia 1842.

A. Domaracki, kupiec.

Kurs giełdy Berlińskiej.

Dnia 6. Grudnia 1842.

	Sto-pa prC.	Na pr. kurant	
		papie-rami.	gotowi-zna.
Oblig. dlugu skarbowego *)	3 $\frac{1}{2}$	104 $\frac{1}{8}$	103 $\frac{3}{8}$
Pr. ang. obligacje 1830.	4	102 $\frac{1}{2}$	102
Oblig. premiiow handlu morsk.	—	91 $\frac{3}{4}$	91 $\frac{1}{2}$
Oblig. Kurmarchii	3 $\frac{1}{2}$	102	101 $\frac{1}{2}$
Berlińskie oblig. miejskie *)	3 $\frac{1}{2}$	102	101 $\frac{1}{2}$
Gdańskie dito w T.	—	48	—
Zachodnio-Pr. listy zastawne	3 $\frac{1}{2}$	102 $\frac{1}{2}$	102
Listy zast. W. X. Poznańskiego	4	105 $\frac{1}{2}$	105
dito dito	3 $\frac{1}{2}$	102 $\frac{1}{2}$	101 $\frac{1}{2}$
Wschodnio-Pr. listy zast.	3 $\frac{1}{2}$	103 $\frac{1}{4}$	102 $\frac{3}{4}$
Pomorskie dito	3 $\frac{1}{2}$	103 $\frac{1}{2}$	103
Kur. i Nowomarch. dito	3 $\frac{1}{2}$	—	103 $\frac{1}{2}$
Szląskie dito	3 $\frac{1}{2}$	102 $\frac{1}{2}$	101 $\frac{1}{2}$
A k c j e			
Kolei Berlińsko-Poczdamskiej	5	126	—
dito dito akcje a prioris	4	103 $\frac{1}{8}$	102 $\frac{3}{8}$
Kolei Magdeburško-Lipskiej	—	—	124
dito dito akcje a prioris	4	—	102 $\frac{3}{8}$
Kolei Berlińsko-Anhaltskiej	—	108 $\frac{1}{4}$	107 $\frac{1}{4}$
dito dito akcje a prioris	4	103	—
Kolei Düsseldorf. - Elberfeld.	5	59	58
dito dito akcje a prioris	4	—	94 $\frac{1}{2}$
Kolei nadreńskiej	5	83 $\frac{3}{4}$	82 $\frac{3}{4}$
dito dito akcje a prioris	4	—	96 $\frac{1}{4}$
Kolei Berlińsko-Frankfurt.	5	100 $\frac{1}{2}$	—
dito dito akcje a prioris	4	—	101 $\frac{1}{8}$
Złoto, al marco	—	—	—
Frydrychsдоры	—	13 $\frac{1}{2}$	13
Inne monety złote po 5 tal.	—	10	9 $\frac{1}{2}$
Disconto	—	3	4

*) Kupujący wynagradza na płatny dnia 2. Stycznia 1843. kupon 1/4 procentu.

Ceny targowe

Dnia 7. Grudnia.

w mieście

1842. r.

	od		do	
	Tal. sgr. fen.	Tal. sgr. fen.	Tal. sgr. fen.	Tal. sgr. fen.
Pszonicy szefel	1 18	—	1 19	—
Zyta dt.	1 5	—	1 7	6
Jęczmienia dt.	— 27	—	— 28	6
Owsa dt.	— 20	6	— 21	6
Tatarki dt.	1 11	—	1 12	—
Grochu dt.	1 11	—	1 12	6
Ziemiaków dt.	— 18	—	— 18	6
Siana cetnar	1 7	6	1 8	6
Słomykopa	6 20	—	6 21	—
Masła garniec	2 5	—	2 7	6